

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

Τι (δεν) άλλαξε 6 μήνες μετά την εφαρμογή του
Γενικού Κανονισμού

Αρχή Προστασίας Δεδομένων
Προσωπικού Χαρακτήρα

Δρ. Κωνσταντίνος Λιμνιώτης
Ειδικός Επιστήμονας Πληροφορικής
klimniotis at dpa.gr

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

SaferInternet4Kids.gr
ΓΙΑ ΕΝΑ ΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Επισκόπηση παρουσίασης

- Βασικές αρχές του ΓΚΠΔ
 - Διαφάνεια
 - Λογοδοσία
- Ειδικές περιπτώσεις αναφορικά με την επεξεργασία παιδιών
 - Ανοιχτές «προκλήσεις» μέχρι σήμερα
 - Λήψη έγκυρης συγκατάθεσης
 - Παροχή σωστής ενημέρωσης
 - Υλοποίηση των αρχών «data protection by design» - «data protection by default»
- Συμπεράσματα

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

13/11/2018

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ) – Βασικές αρχές

- Πώς συνοψίζονται (με απλά λόγια) οι αλλαγές που επιφέρει ο ΓΚΠΔ σε σχέση με το προηγούμενο νομικό πλαίσιο;
- 1. Ενίσχυση της **διαφάνειας**
 - Καμία «πτυχή» της επεξεργασίας δεδομένων δεν πρέπει να μένει κρυφή
 - Εντάσσεται στη γενικότερη ενίσχυση των δικαιωμάτων που επιφέρει ο ΓΚΠΔ
- 2. Αρχή της **λογοδοσίας**
 - «Εργαλεία» λογοδοσίας, όπως, π.χ. η προστασία δεδομένων εκ σχεδίασης και εξ ορισμού (**data protection by design and by default**)
- Αναγνώριση ειδικών απαιτήσεων/αναγκών για παιδιά
 - **Σκέψη 38:** Τα παιδιά απαιτούν ειδική προστασία όσον αφορά τα δεδομένα τους προσωπικού χαρακτήρα, καθώς τα παιδιά μπορεί να έχουν μικρότερη επίγνωση των σχετικών κινδύνων, συνεπειών και εγγυήσεων και των δικαιωμάτων τους σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αυτή η ειδική προστασία θα πρέπει να ισχύει ιδίως στη χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με σκοπό την εμπορία ή τη δημιουργία προφίλ προσωπικότητας ή προφίλ χρήστη και τη συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όσον αφορά παιδιά κατά τη χρήση υπηρεσιών που προσφέρονται άμεσα σε ένα παιδί.

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

13/11/2018

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

Συγκατάθεση

«**Συγκατάθεση**» του χρήστη (υποκειμένου των δεδομένων):

Κάθε ένδειξη βουλήσεως, **ελεύθερη, συγκεκριμένη, ρητή** και **εν πλήρει επιγνώσει**, με την οποία το υποκείμενο των δεδομένων εκδηλώνει ότι συμφωνεί, **με δήλωση ή με σαφή θετική ενέργεια**, να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν

- ✓ Αν και στην πράξη οι Αρχές Προστασίας Δεδομένων ερμήνευαν πάντα τη συγκατάθεση με τον τρόπο αυτό, ο ΓΚΠΔ πλέον το αποσαφηνίζει
- ✓ Η σιωπή, τα προσυμπληρωμένα τετραγωνίδια ή η αδράνεια δεν θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως συγκατάθεση
- ✓ Ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι ο χρήστης (υποκείμενο των δεδομένων) συγκατατέθηκε στη επεξεργασία (**λογοδοσία**)
- ✓ Όχι μία συγκατάθεση ταυτόχρονα για πολλούς σκοπούς
- ✓ Σαφής περιγραφή των σκοπών ξεχωριστά (**διαφάνεια**)

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

13/11/2018

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

Συγκατάθεση ανηλίκων

Πρόσθετο επίπεδο προστασίας για τους ανήλικους:

- **Άρ. 8:** Για υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών σε παιδί, η συγκατάθεση του παιδιού θεωρείται έγκυρη αν είναι τουλάχιστον 16 ετών
 - Ο εθνικός νομοθέτης δύναται να «χαμηλώσει» το όριο, αλλά όχι κάτω από 13 ετών
 - Στην Ελλάδα: Εκκρεμεί ο εθνικός νόμος (υπήρχε αρχική πρόβλεψη για 15 ετών στο αρχικό σχέδιο νόμου....)
- Για χαμηλότερες ηλικίες, η συγκατάθεση πρέπει να δίνεται από το πρόσωπο που έχει τη γονική μέριμνα
- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να καταβάλλει **εύλογες προσπάθειες** για να επαληθεύσει στις περιπτώσεις αυτές ότι η συγκατάθεση παρέχεται ή εγκρίνεται από το πρόσωπο που έχει τη γονική μέριμνα του παιδιού, **λαμβάνοντας υπόψη τη διαθέσιμη τεχνολογία.**
 - «Ανοιχτός» χώρος με πολλά ερωτήματα ακόμα...
 - Ο «μηχανισμός» διαπίστωσης του αν η συγκατάθεση είναι έγκυρη βάσει των ανωτέρω δεν πρέπει να είναι τέτοιος που να οδηγεί, τελικά, σε μεγαλύτερη συλλογή προσωπικών δεδομένων....
 - Ο τρόπος που θα υιοθετηθεί είναι, τελικά, απόφαση του υπεύθυνου επεξεργασίας, λαμβάνοντας υπόψη και τους κινδύνους - **λογοδοσία** (βλ. [Κατευθυντήριες γραμμές της Ο.Ε. του Άρ. 29 για τη συγκατάθεση](#)).

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

13/11/2018

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

Ενημέρωση - διαφάνεια

- «Αυτοτελής» υποχρέωση του υπεύθυνου επεξεργασίας, αλλά και αναγκαία προϋπόθεση για την εγκυρότητα της συγκατάθεσης
 - Η συγκατάθεση δίνεται...εν πλήρει επιγνώσει...
- Πλέον ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να παρέχει πολύ περισσότερες πληροφορίες σε σχέση με το προηγούμενο νομικό πλαίσιο
- **Σκέψη 58:** Η αρχή της **διαφάνειας** απαιτεί οποιαδήποτε ενημέρωση που απευθύνεται στο κοινό ή στο υποκείμενο των δεδομένων να είναι **συνοπτική, εύκολα προσβάσιμη και εύκολα κατανοητή** και να χρησιμοποιείται **σαφής και απλή διατύπωση** και, επιπλέον, κατά περίπτωση, **απεικόνιση (...)** Δεδομένου ότι τα παιδιά χρήζουν ειδικής προστασίας, **κάθε ενημέρωση και ανακοίνωση, εάν η επεξεργασία απευθύνεται σε παιδί, θα πρέπει να διατυπώνεται σε σαφή και απλή γλώσσα την οποία το παιδί να μπορεί να κατανοεί εύκολα.**
- Άρα, ειδική προσοχή στο πώς παρέχεται η ενημέρωση σε παιδιά έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι έχουν ενημερωθεί όπως πρέπει
- Χρήσιμο υπόδειγμα ενημέρωσης σε παιδιά για τα δικαιώματά τους: <https://www.unicef.org/rightsite/files/uncrcchildfriendlylanguage.pdf>

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

13/11/2018

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

Ενημέρωση – διαφάνεια (συνέχεια)

- Προσοχή: Ακόμα και αν η συγκατάθεση δίνεται από τον ασκούντα τη γονική μέριμνα, το παιδί δεν χάνει το δικαίωμά του στην ενημέρωση (διαφάνεια), η οποία πρέπει να γίνεται με τα ως άνω χαρακτηριστικά
 - Π.χ. τεχνικές όπως comics/ cartoons, pictograms, animations κτλ. ενδεχομένως να είναι οι πλέον κατάλληλες
 - Η ενημέρωση απευθύνεται στο παιδί και όχι στον ενήλικο που δίνει τη συγκατάθεση για λογαριασμό του παιδιού
 - Βλ. [Κατευθυντήριες γραμμές της Ο.Ε. του Άρ. 29 για τη διαφάνεια](#).
- Σημειώνεται ότι, ακόμα και αν λήφθηκε έγκυρη συγκατάθεση κατόπιν σωστής ενημέρωσης, δικαιώματα διόρθωσης ή διαγραφής δεδομένων (δικαίωμα στη λήθη) είναι σε ισχύ οποτεδήποτε: έχουν δε ιδιαίτερη σημασία όταν το υποκείμενο των δεδομένων **παρέσχε τη συγκατάθεσή του ως παιδί, όταν δεν είχε πλήρη επίγνωση των κινδύνων που ενέχει η επεξεργασία, και θέλει αργότερα να αφαιρέσει τα συγκεκριμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, κυρίως από το Διαδίκτυο (Σκέψη 65).**

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

13/11/2018

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

Προστασία δεδομένων εκ σχεδίασης και εξ ορισμού (συνέχεια)

Άρθρο 25: α) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας εφαρμόζει αποτελεσματικά, τόσο κατά τη στιγμή του καθορισμού των μέσων επεξεργασίας όσο και κατά τη στιγμή της επεξεργασίας, κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα (...) και την ενσωμάτωση των απαραίτητων εγγυήσεων στην επεξεργασία κατά τρόπο ώστε (...) να προστατεύονται τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων.

β) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας εφαρμόζει κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για να διασφαλίζει ότι, εξ ορισμού, υφίστανται επεξεργασία μόνο τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι απαραίτητα για τον εκάστοτε σκοπό της επεξεργασίας (...). Τα εν λόγω μέτρα διασφαλίζουν ότι, εξ ορισμού, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν καθίστανται προσβάσιμα χωρίς την παρέμβαση του φυσικού προσώπου σε αόριστο αριθμό φυσικών προσώπων.

- Οι ανωτέρω αρχές σε πολλές περιπτώσεις συνιστούν τεχνολογικές (και νομικές) προκλήσεις
- Μάλιστα, στη Σκέψη 78 του ΓΚΠΔ γίνεται αναφορά στο ότι και όσοι κατασκευάζουν προϊόντα (π.χ. ηλεκτρονικές εφαρμογές) πρέπει να ενθαρρύνονται στο να υιοθετούν αυτές τις τεχνικές
- Πώς είναι η κατάσταση σήμερα;

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

Προστασία δεδομένων εκ σχεδίασης και εξ ορισμού (συνέχεια)

- «Data protection by design» ή «Deceived by design»?
 - “Deceived by design”: Ειδική μελέτη από φορέα προστασίας καταναλωτή στη Νορβηγία (Norwegian Consumer Council)
- Στόχος ήταν να διερευνηθούν οι προ-καθορισμένες (default) επιλογές, αλλά και η συνολική σχεδίαση, σε συγκεκριμένες εφαρμογές ως προς αν πράγματι υιοθετούνται οι αρχές «data protection by design and by default»
- Η μελέτη καταδεικνύει ότι «εντέχνως» οι χρήστες μπορούν να «καθοδηγούνται» στις όχι και πλέον φιλικές προς την ιδιωτικότητα επιλογές
- Η μελέτη εστίασε σε Facebook, Google και Microsoft (Windows 10), μετά τις αλλαγές που οι εταιρείες πραγματοποίησαν στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ
 - Ζητήματα εγείρονται και στις τρεις περιπτώσεις
 - Ημερομηνία έκδοσης μελέτης: 27-6-2018.
 - Διαθέσιμη στο σύνδεσμο: <https://fil.forbrukerradet.no/wp-content/uploads/2018/06/2018-06-27-deceived-by-design-final.pdf>

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

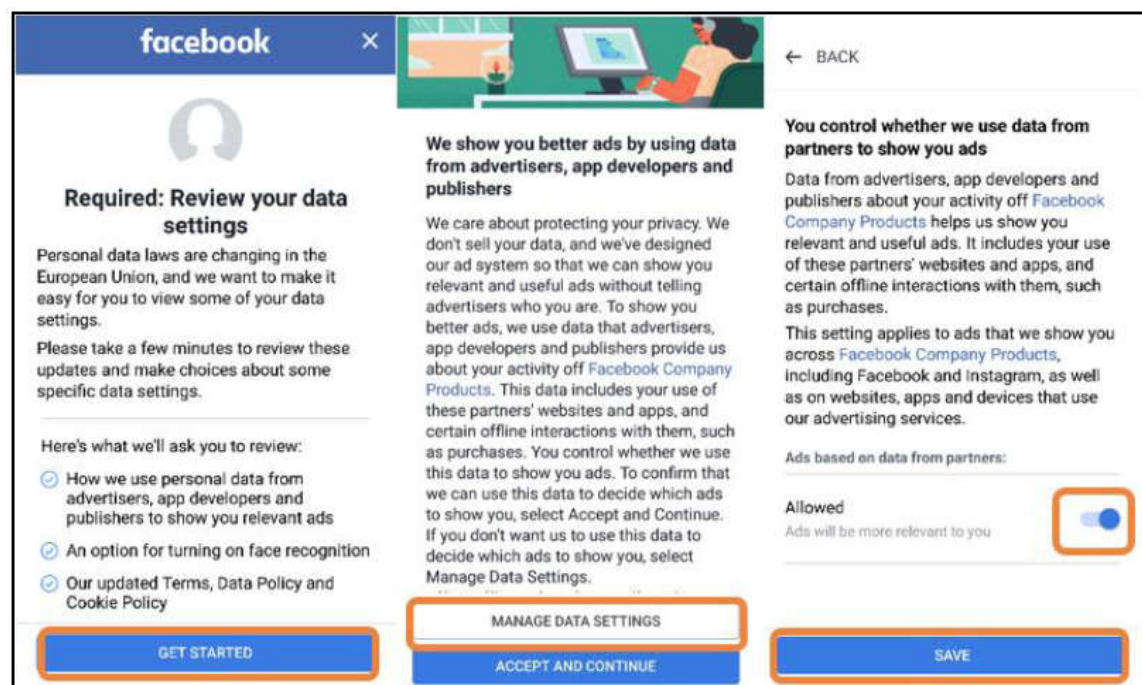
www.dpa.gr

13/11/2018

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

Προστασία δεδομένων εκ σχεδίασης και εξ ορισμού (συνέχεια)

- Για να μη δέχεται ο χρήστης διαφημίσεις από τρίτα μέλη (third parties), πρέπει να επιλέξει «Manage data settings». Αν επιλέξει «Accept and continue», επιλογή με το μπλε χρώμα όπως και οι υπόλοιπες «καλές» επιλογές, τότε θα δέχεται διαφημίσεις

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

13/11/2018

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

Προστασία δεδομένων εκ σχεδίασης και εξ ορισμού (συνέχεια)

A screenshot of a mobile application's privacy settings screen. At the top, there is an illustration of two people in winter gear looking at a glowing digital interface. Below the illustration, the text reads: 'Turn on face recognition if you want us to use this technology'. A paragraph follows: 'If you turn this setting on, we'll use face recognition technology to understand when you might appear in photos, videos and the camera to do things such as help protect you from strangers using your photo, find and show you photos that you're in but haven't been tagged in, tell people with visual impairments who's in a photo or video, and suggest people that you may want to tag. Select Accept and Continue to turn on face recognition or Manage Data Settings to keep it turned off.' The last sentence is enclosed in an orange rounded rectangle. At the bottom, there is a section titled 'What's collected?' with two buttons: 'MANAGE DATA SETTINGS' (white with grey border) and 'ACCEPT AND CONTINUE' (blue with white text).

- Ο χρήστης ενημερώνεται για τα «θετικά» που προκύπτουν από υπηρεσία αυτόματης αναγνώρισης προσώπου
- «Εμμέσως» υπάρχει προτροπή να το αποδεχτεί, ως υπηρεσία, δίνοντας τη συγκατάθεσή του

(Η αυτόματη αναγνώριση προσώπου συνιστά επεξεργασία βιομετρικών δεδομένων, τα οποία ορίζονται ως «ευαίσθητα δεδομένα» στον ΓΚΠΔ).

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

13/11/2018

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

Προστασία δεδομένων εκ σχεδίασης και εξ ορισμού (συνέχεια)

Turn off Ads Personalisation?

By turning off Ads Personalisation:

- You'll still see ads, but they'll be less useful to you
- You'll no longer be able to block or mute some ads
- Ads that you see may be based on the subject of the web page that you're viewing
- The topics saved in your Ads Settings will be removed

KEEP ON TURN OFF

- Στην εν λόγω αναφορά υπάρχουν πολλά άλλα ζητήματα, και για τις τρεις εταιρείες
 - Π.χ. «κρυμμένες» ή δύσκολα προσβάσιμες οι επιλογές που είναι οι πιο φιλικές προς την ιδιωτικότητα
 - Δεν υπάρχει πάντα σαφής ενημέρωση για την επεξεργασία (βλ. περίπτωση της Google για τις προσωποποιημένες διαφημίσεις)
 - Δεν είναι απόλυτα σαφής η επιλογή «mute some ads» - πολλοί χρήστες, εξ αυτού και μόνο, θα επιλέξουν να μην απενεργοποιήσουν την προσωποποιημένη διαφήμιση

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

13/11/2018

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

Συμπεράσματα

- Ο ΓΚΠΔ θέτει συγκεκριμένες υποχρεώσεις, για τις οποίες εναπόκειται στον υπεύθυνο επεξεργασίας η σωστή υλοποίησή τους
- Τεχνολογικές αλλά και νομικές προκλήσεις
 - Φαίνεται ότι ακόμη μένουν πολλά να γίνουν....
 - Παρόλο που πολλές «καινοτομίες» του ΓΚΠΔ δεν είναι, τελικά, και τόσο καινούριες...

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

- Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:
<http://www.dpa.gr>
- Κατευθυντήριες γραμμές της Ο.Ε. του άρθ. 29:
http://ec.europa.eu/newsroom/article29/news.cfm?item_type=1360

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr

13/11/2018

Προστασία προσωπικών δεδομένων ανηλίκων

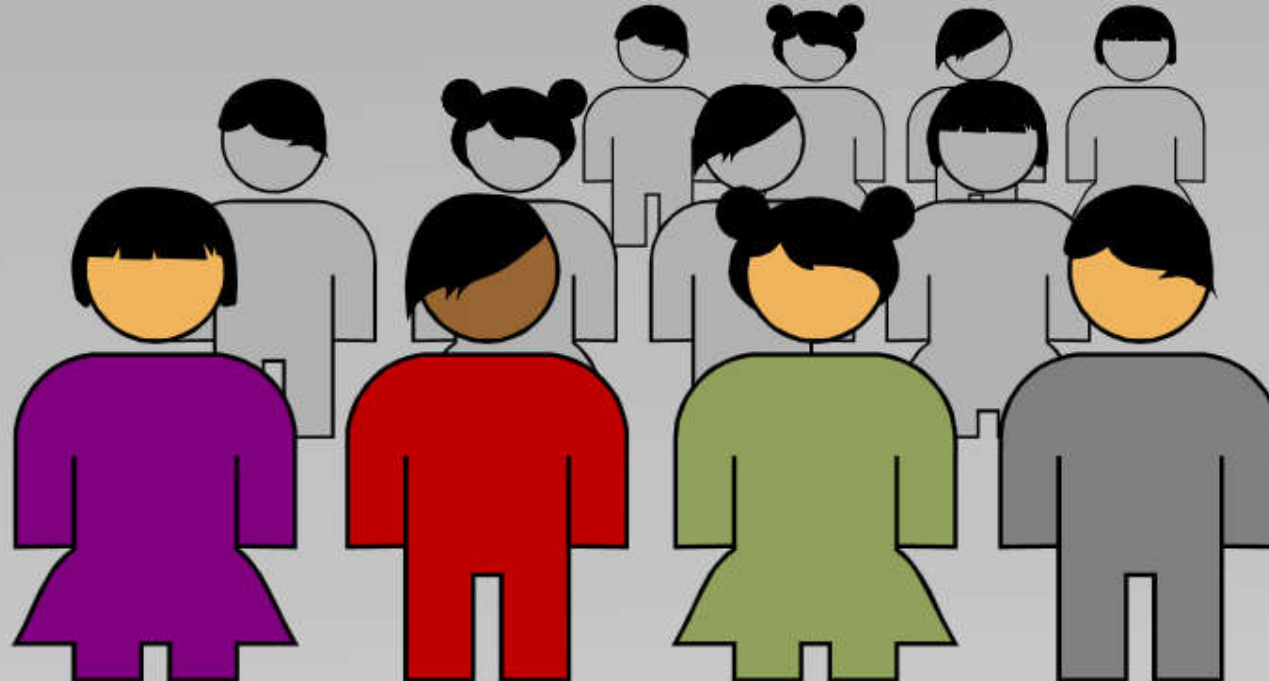
Ερωτήσεις/Συζήτηση

Μικροί πολίτες (από το site της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων)

Μην παίρνεις τίποτα ως δεδομένο...

Σκέψου πιο... προσωπικά!

Αρχή
Προστασίας
Δεδομένων
Προσωπικού
Χαρακτήρα

www.dpa.gr